

ד' בניסן תשפ"א, 17.3.2021

גיליון מס' 752

פרשת ויקרא

קרוב ורחוק

מאת גילה ורזילק-קפלן, מעלה גלבוע

כיצד מדבר אדם עם אלוהיו? היכן מדבר אדם עם אלוהיו? איפה שורה רוח הקודש?

בדיוק לפני שנה, בשבת ויקרא תש"פ, נאסר עלינו להתכנס בבתי הכנסת. יש מי שחווה זאת כשיאו של השבר הגדול, ויש מי שהייתה זו עבודה עוד לבנה בשלל האיסורים והאיומים שנתחו על ראשנו, אך לכולנו היה ברור שזו נקודת ציון שלא ברור כיצד נמשיך ממנה והלאה.

תולדות העולם על פי התורה, מצוירות בקו של התרחבות והתכנסות: ספר בראשית נפתח בהכי גדול, בתוהו ובוהו גדול שמתכנס לעולם; היחיד הנבחר ממשיך להעמיד דורות; בספר שמות קם עם המורכב שבטיים-שבטים ומתחיל לנדוד במדבר. בתחילת הנדודים כל שבט ניצב תחת דיגלו ובפני עצמו, ועבודת ה' היא אישית ומקומית. תהליך ההתגבשות לעם נוצר סביב "הפרוייקט החברתי" הגדול בו שותפים כולם – הקמת המשכן.

והנה הגענו לספר ויקרא – המשכן (אוהל מועד) הוא מוקד עבודת ה', בו שורה רוח הקודש, ובו ורק בו, צריך להקריב קורבנות שהם הביטוי המובהק לעבודת ה'. ולא רק קורבנות ציבוריים – כטקס לאומי, אלא גם קורבנות פרטיים המבטאים מגוון רגשות - מבקשת סליחה ומחילה על חטאים' ועד הודיה על טוב שקרה, שהרי נאמר בתחילת הפרשה "אָדָם פִּי-קָרִיב מִקָּרְבָן לֵה" (א,ב), ומפרשים שכל אדם זכאי להקריב ולהתקרב אל הקב"ה באוהל-משכנו. והקרבה בהקרבה באוהל המועד, יש בה גם ריחוק, שהרי האדם המקריב, כבר לא יוצא לחצר ביתו אלא נוקט בפעולות הכנה והשתתות עד שהוא מגיע למקום משכן ה', ואפשר לומר שההתכוונות והמקום הקדוש, הם שמעצימים את תחושת הקרבה אל המקום, אך הריחוק הוא בדרך וביכולת להגיע אל המשכן.

מקדש מעט - בדמיוננו נשזר קו ישיר המחבר בין המשכן לבית המקדש הראשון והשני, וממנו לבתי הכנסת שלנו (מקדשי מעט), כמקומות בהם הקשר אל הקב"ה טובל בקדושת המקום. האמת ההיסטורית עוברת דרך במות ומזבחות בחצר ותחת כל עץ. בתי הכנסת הראשונים הוקמו בגלות בבל, כבר לאחר חורבן הבית הראשון. יתכן וכבר לפני כן היו בתי תפילה (המכונים "מועדי אל" בתהילים או "בית העם" על פי ירמיהו), וכך התפתחו מנהגי התפילה במקביל לטקסים הקיימים בבית השני. הקשר בין האדם לא-לוהיו נע בין ההתכנסות סביב מרכז פולחני יחיד, להתפזרות למרכזי פולחן רבים.

"מות המרכז", היא תיאוריה שהציג פרופסור שיזף רפאלי בכנס כנרת הוירטואלי ה-6 לחינוך, אקדמיה ופריפריה. מדובר במגמה שתפסה תאוצה בשנת הקורונה, שלימדה אותנו להסתכל על המציאות מכיוונים השונים מאלה שהכרנו במערכות החינוך החל מגיל הגן, עבור בבתי הספר, והמשך במכללות ובאוניברסיטאות, הועברו שיעורים,

דרך מערכת הזום (תקשורת מרחוק) ; ישיבות, חוגים ושיעורים נערכו כאשר כולנו יושבים בביתנו, ותהליכים שהיו אמורים לקחת עשור קמו ועמדו תוך חודשים ספורים.

גם בבתי התפילה "מת המרכז", ובכל שכונה ורחוב נפתח מניין המקיים את התפילה כהלכתה וכטעמם של משתתפי המניין. אז על איזו נקודה אנחנו בקו המתכנס ומתרחב, המתפזר ונפרד?

מעשיך יקרבוך - יפה הצלחתי לחמוק מנושא הקרבנות, אך הם הרי לב הפרשה, ואי אפשר שלא להתייחס לקושי ולתחושה הבסיסית המלווה, אותי לפחות, מאז שנפגשתי לראשונה עם ספר ויקרא, אי שם בשנות בית הספר היסודי: **"מה לנו ולהקרבת קורבנות?"** ואם אפשר להצדיק ולהבין שהקרבת בעל חיים תמים התאימה לתרבות הימים ההם, האם יתכן שגם היום נמשיך לרצות ולהשתוקק להקמת בית מטבחים בתוך מקום קדוש?

"רבי אלעזר בן עזריה היה אומר: כל שחכמתו מרובה ממעשיו, למה הוא דומה? - לאילן שענפיו מרובין ושורשיו מועטין, והרוח באה ועוקרתו והופכתו על פניו; אבל כל שמעשיו מרובין מחכמתו, למה הוא דומה? - לאילן שענפיו מועטין ושורשיו מרובין, שאפילו כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזות אותו ממקומו, (מסכת אבות, פרק ג משנה יז)

העבודה והמעשה הם אלו שמחזיקים את העולם, אפילו יותר מהלימוד, יותר מהחכמה. כל כך הרבה מעשים נעשו בשנה האחרונה שמקדשים ומחזקים, ובוודאי נוכל למצוא דרך להתקרב למקום בלי להקריב, ונצליח לבחור במעשה (ובפתק) ולעשות את העבודה הראויה.

גילה ורזילק-קפלן. בת קיבוץ שלוחות. חברת מעלה גלבע. נשואה ללני. אמא וסבתא לחמודים וחמודות. עורכת עמודים בעבר וכיום ספרנית ומידענית במכללה האקדמית כנרת. משתדלת להיות שמחה.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום [unsubscribe](mailto:unsubscribe@kdati.org.il) בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב [unsubscribe](mailto:unsubscribe@kdati.org.il) בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il